

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Marčnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVI.

V Ljubljani, v četrtek. dne 5. oktobra 1933.

Štev. 113.

Sovražni obroč je počil

Ze vest o nenapadnem paktu s sovjetsko Rusijo je v vsej naši javnosti vzbudila splošno zadoščenje. Saj je bil to prvi dotik z veliko slovansko državo po tolikih letih. Ni sicer še bil čas za prevelike upe, toda dotik je bil upostavljen, v evropski politiki je bil položen temelj, da se uveljavi tudi slovanska politika.

A kmalu je prišla še bolj razveseljiva vest, da se ustvarja možnost za slovansko politiko tudi na Balkanu. Prišla je vest o prisrčnem sestanku naše kraljevske dvojice z bolgarsko kraljevsko dvojico na beograjski postaji. In da ni bil ta sestanek le golj slučaj, so kmalu nato potrdili razni obiski iz Bolgarije in o tem smo se sami prepričali v razgovoru z bolgarskimi gosti. Še lepši dokaz pa smo doživeli te dni, ko čitamo poročila o slavni dnevi južno-slovanskega zblizanja v Varni.

Odpira se nova in lepša perspektiva v bodočnost južnoslovanskih narodov. Ne več dva sovražna brata, temveč dva brata, ki kljub vsem obstoječim nasprotjem javno izpovedujeta, da se zavedata svojega krvnega in jezikovnega sorodstva. In ta zaveza je podprta z voljo, da se to sorodstvo še poglobi in da se s sporazumom premosti vse, kar ovira popolno sodelovanje.

Ko gledamo v te svetle čase južnoslovanskega zblizanja, ki se odpirajo našim očem, pa je naša dolžnost, da se spomnimo njega, ki je dal iniciativo za ta preobrat v našem zunanjem položaju. Je to kasuga našega pogumno modrega vladarja, ki je kot 1. 1929. s svojim historičnim januarskim manifestom rešil našo notranjo situacijo, tako tudi sedaj s svojo zgodovinsko iniciativo razbil obroč, ki je bil strnjen okoli nas. Prosta je sedaj pot na naš slovanski vzhod in mesto sovražnika vstaja ob vzhodni meji dober sosed, prijatelj in upamo, da tudi zaveznik.

Kajti svečanostnim dnem v Varni sledi svečanostni dnevi v Carigradu. Kajti pred sestankom ob Črnem morju je bila sinajska konferenca. Ne samo južnoslovanski narodi, ves Balkan vstaja v novi misli in obenem z jugoslovansko mislijo doživlja svoj triumf tudi balkanska misel. In to je ono veliko jamstvo, da ne bo sledilo našemu pričakovanju razočaranje, ker ne samo Južni Slovani, temveč ves Balkan se pripravlja, da obrne svojo politiko na novo pot, na pot sodelovanja vseh balkanskih narodov, ko praznujemo veliki dan v Varni, praznujemo že tudi veliki dan v Carigradu, balkanska velesila postaja več ko le ideal.

A ta sila nastaja le iz enega razloga, da zagotovi mir med narodi. Zato se naslaja na države Male antante, zato pošilja svoj evangelij miru v vse dežele srednje Evrope, zato je prenehal biti Balkan ugroza za evropski mir. Splošno evropski je zato pomen dogodkov, ki jih je sprožila iniciativa našega vladarja.

Torišče vseh evropskih spletk in intrig je bil Balkan, s krvjo prepojena je vsled tega balkanska zemlja, a sedaj moremo pričeti upati, da je teh časov konec. Balkanski narodi si pričenejajo sami določevati svojo usodo, ker so dovolj močni za to in tudi dovolj zreli.

Počil je sovražni obroč, ki so ga kovali leta in leta okoli nas. In počil je brez vsake težave, le iz spoznanja balkanskih narodov, da najbolje varuje vsak balkanski narod svojo usodo le v skupnosti z drugimi slovanskimi narodi. Zmaga ideje je ustvarila novo situacijo, zato pa je tudi ta zmaga trdna in definitivna.

Apel na poslance in senatorje

Zahteve trgovstva so še vedno neizpolnjene - Skliče se protestni shod proti preostri davčni praksi

Prvi diskusijski večer ljubljanskega združenja

Da se poglobi stiki med trgovci, da se okrepi njih enotna fronta in da imajo trgovci priliko, da prosto in brez rezerv povedo svoje mnenje, je uvedlo Združenje trgovcev v Ljubljani diskusijske večere, katerih prvi je bil v torek z uvodnim predavanjem ministra Mohoriča.

Diskusijski večer ni bil samo zelo številno obiskan, temveč je bil tudi živahen po svojem poteku in je v polni meri dokazal, kako hvalevredno delo je izvršilo ljubljansko združenje, da je priredilo ta diskusijski večer.

Jasno in v polni meri je prišlo do izraza pravo mišljenje trgovstva, brez ovinkov pa so bile povedane tudi vse številne težave, ki tarejo trgovstvo. In zlasti po temperamentnem in silno učinkovitem govoru predsednika Jelačina se je pokazalo, da vlada med trgovstvom popolna enodušnost in da ni med njim nobenega razpoloženja za kakšno posebno mišljenje. Težke razmere so trgovstvo naravnost vkovala v eno trdno fronto, ki od svojih zahtev ne bo popustila, ker popustiti ne more, če noče, da trgovina popolnoma ne propade.

Ko pa so trgovci konstatirali vse neprilike in vse težave, ki uničujejo trgovino, pa so morali tudi konstatirati, da so bili vsi njih protesti proti očitnim krivicam, vsi njih nastopi proti zapostavljanju trgovine brez učinka in da niso imeli pravega uspeha niti njih ponovni apeli na poslance in senatorje. Vsa debata na diskusiskem večeru je bila zato en sam zadnji apel poslancem in senatorjem, da se zavzamejo za upravičene zahteve trgovstva, da ne dopuste, da trgovina popolnoma propade. Bil je to apel, ki je bil tako podkrepljen z dokazi in neovrgljivimi ugotovitvami, da more nastati za naše gospodarstvo samo škoda, če ne bi bil ta apel uslišan.

Upamo zato, da bo ta apel trgovstva na poslance in senatorje doživel boljši odmev, ko vsi prejšnji, ker zahteva to ne samo naše gospodarstvo, temveč tudi ozir do državne misli. Potrpežljivost trgovstva je izčrpana in samo lepe besede ne zadostujejo več. To je jasno pokazalo navdušenje, s katerim se je zahtevalo, da se priredi protestni shod zlasti proti davčni praksi. Nastala je že takšna situacija, kakor je bila leta 1920., ko so trgovci na velikem protestnem shodu povedali, da ne gre več tako naprej. Upajmo, da bodo poslanci in senatorji z upoštevanjem zahtev trgovstva in njih izpolnitvijo prepričali, da bi se položaj še poostрил. Ponavljamo pa znova, da lepe besede več ne zadostujejo in da zahteva trgovstva dejanj in resnične pomoči.

Pozdravni govor predsednika Gregorča

Po pozdravu vseh mnogoštevilnih udeležencev in zlasti ministra Mohoriča je dejal predsednik Gregor: Uprava Združenja trgovcev bo v bodoče česčeje prirejala diskusijske večere, na katerih bodo predavali gospodarski strokovnjaki, našim članom pa bo dana prilika, da v prosti debati uveljavijo svoje želje in težnje. Predsedstvo uprave bo skušalo na merodajnih mestih kar najbolj uveljaviti te želje.

Današnje nevšečne gospodarske prilike, ki tarejo prav vse, so vsak dan neznošnejše. Dobili smo polno zakonov in naredb, ki ovirajo vsako redno trgovsko poslovanje. Težko nas teži zakon o zaščiti kmeta,

ki ga je sicer zaščitil, vzel pa mu je kredit popolnoma. Večina denarnih zavodov se je istotako poslužila zaščite in danes še vedno zamažajo čakajo na ureditev kreditnih razmer. Z naredbo je bil uveljavljen posredovalni zakon, katerega se poslužujejo tudi tisti, ki bi mogli še zadostiti svojim plačilnim obveznostim. Gospoda! Vse to se je ustvarilo brez nas in proti nam.

Na impozantnem trgovskem zborovanju v Kamniku je predsednik g. Kavčič v tako lepem in stvarnem govoru ožigosal vse te nevšečnosti in hibe gospodarskega življenja. Bili so navzoči tudi zastopniki oblasti, narodni poslanci in senatorji ter slišali vse te nedostanke. Predsedstvo zveze je tudi poslalo vsem slovenskim narodnim poslancem in senatorjem, kakor tudi kompetentnim krogom v Beograd sprejete resolucije s prošnjo, naj se želje slovenskega trgovstva uvažujejo ter skuša ublažiti nevzdržno stanje. Zato trdno računamo, da se bodo na jesenskem zasedanju parlamenta in senata naše upravičene težnje razmotrivale.

In da nam še bolj zagrenijo življenje in zmanjšajo vzdržnost, pa pride finančna direkcija in pravi, da se mora v naši banovini zgradarina, kakor tudi pridobnina še bolj zvišati. Ni jim zadosti, da je naša banovina najbolj in najtočnejši plačnik v državi. Ko sem bil pred kratkim z večjo deputacijo pri finančnem direktorju gospodu dr. Valjaveu in ga prosil, naj omili davčni postopek, posebno zgradarino in pridobnino, nam je dejal, da ni pričakovati zboljšanja, ker je država v velikih

denarnih težkočah ter je celo pripomnil, da se bo treba poslužiti tudi ocene po zunanosti.

Tudi smo te dni čitali v dnevnem časopisu neka pojasnila in navodila tukajšnje finančne direkcije. Gospoda! Gospodarski krogi nismo nikdar neupravičeno napadali organov finančne uprave, vsi se dobro zavedamo, da je naše uradništvo zelo točno in vestno ter da uraduje strogo po zakonu. Toda to, kar se hoče uvesti pod upravo novega finančnega direktorja v Ljubljani, nismo občutili niti v času najboljših konjunktur. Danes pa, ko leži vse gospodarsko življenje na tleh in obupno gleda v bodočnost, sem mnenja, da je skrajni čas, da povzdignemo svoj glas in se branimo do skrajnosti!

Bližamo se tudi občinskim volitvam za mesto Ljubljano. V sedanjem občinskem svetu smo slabo zastopani. Ne sme nam biti vseeno, kdo zastopa naše interese, treba bo nujno razmišljati, ali nastopijo vsi gospodarski krogi s samostojno nepolitično listo, ali pa se naslonimo na skupino, ki bo upoštevala težnje našega trgovstva.

Istotako je z volitvami v Pokojninski zavod. Treba je iskati potov, da nastopijo gospodarski krogi v složni stanovski fronti, zato proči s politiko tudi v Pokojninskem zavodu!

Imamo še druga važna stanovska vprašanja, s katerimi se bo treba baviti v bližnji bodočnosti!

Nato je podelil predsednik besedo predavatelju ministru Mohoriču.

Govor ministra Ivana Mohoriča

Toplo pozdravljen od vseh je pričel nato minister Ivan Mohorič svoje predavanje o naši trgovinski in finančni politiki in o položaju našega trgovstva.

Uvodoma je omenil nad vse važno in velikopotezno zunanje politično akcijo, ki jo je podvzel naš vladar in ki odpira tako svetle perspektive v našo bodočnost. Nato je omenil sinajsko konferenco, poudaril najvažnejše odstavke iz komunikacije o konferenci ter zlasti poudaril ono mesto iz komunikacije, ki pravi, da se kažejo v gospodarskem položaju nekateri znaki zboljšanja, istočasno pa tudi poslabšanja. Je v tem točna karakteristika sedanje dobe, da ni položaj več dober ali slab, temveč dober in slab. Zato ni mesta niti za prekipelavosti optimizem, še manj pa za črno-gledi pesimizem. Treba je iti po srednji poti, da se poostre ne poveča, temveč omeji in odpravi.

Vprašanje cen.

Naše gospodarstvo, zlasti pa trgovstvo, je pred celo vrsto vprašanj, ki morajo zanimati vsakogar.

Najbolj aktualno vprašanje, s katerim se je že bavila svetovna gospodarska konferenca v Londonu, je vprašanje razlike med prodajno ceno producenta in nabavno ceno konzumenta, ki je v večini primerov pretirano visoka in ki med drugimi vzroki tvori eden od važnih momentov zmanjšane konzuma blaga. Pri tem pa moramo ugotoviti, da v naši državi cene na notranjem tržišču še daleč niso iznivirane. Pri najvažnejših predmetih vsakdanje prehrane vidimo, da varirajo cene pri producentu za mleko, krompir, živino, jajca, perutnino in zele-

njavo na 100 km oddaljenosti včasih po 100 % in še več, kar dokazuje, da je naše notranje tržišče na škodo obeh glavnih činiteljev gospodarskega življenja, to je proizvajalcev in porabnikov čisto nezadostno organizirano. Naloga organizirati to tržišče pripada trgovski inicijativi, ki ni v ničemer ovirana in ki je naravnost poklicana, da skuša približati oba interesa. V današnjih prilikah ni več pridobitev za splošnost in v interesu gospodarstva, da bi se plačala producentu čim nižja cena, da bi se delavski stalež čim manj honoriral in da bi se od konzumenta zahtevale čim večje cene. Ti časi so minuli. Sedanje prilike zahtevajo baš obratno, da pomagamo poljedelcu zopet do cen, ki mu bodo omogočile primerno nabavo drugih predmetov.

Danes je pri predmetu, ki je za naše gospodarske prilike najvažnejši, to je pri lesu in drugih gozdnih produktih cena daleč pod mirnodobno pariteto.

To občuti ne samo 134.000 malih gozdnih posestnikov, kolikor jih šteje Slovenija, marveč tudi tisoči gozdnih delavcev in prevoznikov in čuti končno vsa lesna industrija, ki šteje okrog 400 obratov za mehnično predelavo lesa in okoli 2000 žag. Tudi naš konzument nima nič od tega, če je les na panju v Jelovici po 50 par in če so naši gozdovi pasivni.

V agrarni produkciji smo kvalitetno zaostali.

Zaradi valute moremo v cenah še konkurirati, ne pa več s kvaliteto blaga. Pri posameznih predmetih zaostaja kvaliteta našega blaga za zahtevami mednarodne trgovine za 10-20 %

Kdor ne odpira svojega glasila, zaničuje samega sebe in škodi skupnim interesom trgovstva.

Že na prejšnjih gospodarskih kongresih v Beogradu smo ugotovili, da imamo nad 160 vrst pšenice, pri našem fižolu in sadju pa je stvar še hujša. Ne moremo se baš pohvaliti, da bi preteklih petnajst let na tem polju delali po sistematičnem načrtu, kakor so delali naši sosedi, zato smo danes v marsikaterem oziru presenečeni in razočarani. Specijalno v Sloveniji so naše posestne prilike tu ena glavnih ovir. Ta neenotnost pridelkov se nad producenti brido masuje. Žal pa še ne moremo reči, da bi se res potrudili, da bi disciplinirali produkcijo. Mnogo sicer govorimo vsako jesen, ko prirejamo strokovne kmetijske razstave, o potrebi izboljšanja in poenotenja kvalitete in tipov, toda v praksi ostane vse pri starem.

Kontingenti so zmanjšali izvoz

Sistem kontingentov je zmanjšal izvoz v tej meri, da je tri- do štirikrat toliko živine, kakor pa znašajo izvozni kontingenti. Vsled tega nastaja razlika med cenami na domačem in tujem trgu, nastaja pa tudi silen pritisk na one urade, ki razdeljujejo kontingente. Moral se je zato izvoz reglementirati, a tudi vse reglementacije se le komaj ubranjujejo pritisku protekcije. Poleg tega pa nastopajo še zadruge, ki zahtevajo vedno večji delež pri razdelitvi kontingentov in manjšajo delež trgovcev. Vse kaže, da se bo položaj še poslabšal in da bo še več predmetov kontingentiranih.

Naši producenti preslabo organizirani

Dočim se tuji uvozniki organizirajo v močne nakupovalne skupine, da si zagotovijo čim ugodnejše nakupne pogoje ter si obenem danes precej znatni riziko padele med seboj, pa smo mi popolnoma neorganizirani in nedisciplinirani. Opozorjam tu le na kolonijalno stroko, na vse, ie malo uspele poizkuse v lesni in sadni stroki in le malo boljše pri hmelju. Če bi kdo izračunal, koliko milijonov smo izgubili vsled te svoje neorganiziranosti, bi dobili naravnost velikanske številke. Tako so svoje dni ljubljanske tvrdke v besni medsebojni konkurenci vrgle ceno gob od 100 na 40 Din in niso nehale v tej licitaciji navzdol, dokler ni cena padla tako, da se nabiranje gob sploh ni več izplačalo.

Ni to zadeva le treh ali štirih zainteresiranih tvrdk, ki so morda pri tem izgubile nekaj stotisočakov, to je zadeva tisočev nabiralcev, to je efektivna izguba za naš nacionalni dohodek. Ne more nam biti vseeno, ali dobimo za kako blago dvojno ali pa samo polovično ceno.

Sami ubijamo svoje denarnišvo

Enaka nepopolnost se kaže sedaj z dviganjem vlog pri denarnih zavodih. Iz strahu pred inflacijo je vse navalilo na denarne zavode, dvigalo vloge in zaman so bili vsi opomini. Ljudje so hoteli videti bankovce in niso bili dostopni za nobene argumente in vsi dobronamerni apeli so bili zaman. Kdor je mogel, je bodisi gradil ali nakupoval nepremičnine, pa če je bila rentabilnost še tako problematična. Manjši del denarja se je težaviral. Trgovski stan, pa tudi obrtnišvo je skušalo, da se čimprej od kreditnega gospodarstva preide na obratovanje proti gotovini, v prometu s kmetom pa celo na menjalni sistem, kar pomeni korak nazaj.

Kreditno gospodarstvo je takorekoč prenehalo. Danes ni dobiti kreditov, tudi če nudi človek mnogokratno jamstvo in naša emisijska banka, ki bi morala v tem oziru biti vzor, stavi sama v naših krajih izredno težke pogoje, ki opravljeno zadevajo na kritiko. Od 150 milijonov sezonskih kreditov, ki so bili pretekli mesec odobreni pri Narodni banki za finansiranje žetve in za izvoz, smo dobili pri naših podružnicah v Ljubljani in v Mariboru le komaj 2 in pol milijona. to pa zato, ker se sploh ni več zahtevalo. Novih vlog v denarnih zavodih ni, pač pa je javna tajnost, da vlagajo že tudi ljudje s podeželja v Državno hipotekarno banko in deloma v Pošto hranilnico. Zakaj? Zato, ker vidijo, da sta ta zavoda likvidna. Tako sami rušimo naše privatno denarnišvo, ki smo ga zgradili s tolikimi napori in žrtvami.

Vsi vemo, da državni kapitalizem ne more razviti te iniciativnosti pri pospeševanju gospodarstva, ko naše zadružne ali regulativne hranilnice. Kljub temu pa dvigamo denar iz teh, čeprav podzvestno čutimo, da ni dobro, kar delamo.

Promet v konzumih raste, v trgovini pada.

Bodočnost našega trgovstva je zelo problematična še zaradi dveh momentov.

Leta in leta se je trgovstvo borilo za to, da doseže obvezno uvedbo dokaza usposobljenosti za vse trgovske panoge in mislili smo, da imamo veliko pridobitev, ko je izšel nov obrtni zakon. Izkazalo pa se je, da medtem, ko delamo lastnemu naraščaju ovire, more vsak posestnik, župnik, učitelj ali privatnik pričeiti trgovino s tem, da organizira s svojo bližnjo sosesko blagovno zadrugo. Tu eksperimentirajo po večini ljudje, ki se trgovine niso učili, se učijo trgovino na račun državne blagajne, ki jih je osvobodila raznih davščin, in se oddaljujejo po večini od cilja, ki je ideal in prvobitni namen zadrugarstva. Če smo odkritosrečni, moramo priznati, da se je vsa borba trgovstva na tem polju odigrala v neznatnih spopadih in da še danes niso odločilna mesta zgrabila jedra problema. Če so danes samo nabavljalne zadruge v Ljubljani pri sedanjem zmanjšanem prometu pritegnile nase za okrog 100 milijonov dinarjev prometa, je to vsota, ki se mora ne samo v trgovskih krogih, marveč tudi v državni blagajni poznati. Tu posamezni administrativni ukrepi in intervencije, preganjanje primerov, da je kak nečlan kupil v zadruzi, kar je po zadnji razsodbi državnega sveta tudi postalo že obsoletno, ne more ničesar spremeniti na situaciji.

Moramo s temi spremembami računati, kakor ne preostaja srbijskim trgovcem nič drugega, ko se sprijazniti z odpravo starega turškega zakona iz l. 1870, da se po vaseh sme prodajati le sol, galica, lončene posode in še nekaj predmetov. Privilegij, ki sta ga uživale dve generaciji, je izgubljen in to se danes v srbskih mestih in trgih močno občuti.

Tvornice pričele konkurirati trgovcem

V zadnjem času je položaj trgovcev znatno poslabšan vsled konkurence, ki so jo začele izvajati tvornice z ustanavljanjem tako imenovanih tvorničkih skladišč. Trgovinsko ministrstvo je namreč nedavno izdalo odlok, ki širom odpira vrata odpiranju takih skladišč brez vsake predhodne prijave in formalnosti in ki zlasti ogroža manufakturno trgovino. Že poprej je detajlno potovanje v največji meri odvzelo nekdanjo pomembnost veletrgovini in razpošiljalni promet, ki ga uspešno prakticirajo iz tukajšnjih središč inozemska podjetja, po mojih opažanjih ni upadel. Tudi v zastopstvu inozemskih tvrdk imamo dovolj nejasno situacijo. Vrše se številna izigravanja, katerim mi nismo v okviru sedanjih sredstev in določb priti v okom. Jasno pa je, da je sedanja situacija v nacionalnem oziru in s stališča nacionalnega dohodka za nas velika nevarnost, ki jo je na vsak način odpraviti.

Poslabšan položaj v zunanji trgovini

Že na zadnjem predavanju sem omenjal velike izpremembe, ki so nastale v naši zunanji trgovini. Položaj se v vladnih krogih presoja mnogo preveč optimistično. To, da smo v prometu z Italijo padli v zadnjih treh letih kar za nad 800 milijonov dinarjev, ni mala stvar. Italijanska gospodarska politika po svojih specialističnih sistematično obdeluje naš trg in raziskuje do največjih podrobnosti vse možnosti povečanja italijanskega uvoza.

Nedavno sem imel priliko razgovarjati se z odposlancem iz čehoslovaške republike, ki je istotako več mesecev proučeval križem Jugoslavije naše gospodarske prilike. Ugotovil je, da se naši ljudje sploh ne zavedajo, kaj bi se vse moglo z uspehom in za dobro ceno izvažati. Ko so bili opozorjeni na razne možnosti in bi bilo treba le malo organizacije in neznatnih sredstev, da se cela stvar izvede v večjem obsegu, pa so odpovedali na celi črti ter začeli intrigrirati drug proti drugemu. In to je tipična karakteristična pojava našega izživljanja. Dolga desetletja živimo v brezbriznosti, potem pa se nekdo odloči in nekaj osnuje. Leto nato so na istem mestu že trije in štirje s sličnimi obrati, da konec koncev nobeden nima prave koristi. To se opaža v vseh strokah. Gospodarsko je to brezglavo trošenje onih borih zalog našega nacionalnega kapitala, katere bi krvavo rabili za bolj racionalne svrhe.

Težke posledice denarne krize

Padec varčevanja bo imel mnogo težje posledice za našo gospodarsko aktivnost, kakor pa si mislimo. Pred vsem bo mnogo težje poživeti izčrpani gospodarski organizem, kakor bi bilo v normalnih razmerah. Mnenja sem, da pa ustvarjamo mnogo težav tudi sami, ker nam manjka trdna vo-

lja, da dvignemo naše gospodarstvo. Vse preveč prepustimo vse neregulirani iniciativi in izdajamo ukrepe, ki brez potrebe zaustavljajo normalen krogotok tudi za 80%. Celo vrsto neprilik bi mogli z lahkoto preprečiti, a naši ukrepi pridejo prepozno, deloma pa so nezažadostni, ker ni prave porazdelitve v gospodarski podjetnosti in iniciativnosti.

Bilanca našega dela ni razveseljiva in te resnice ne ovrže niti paradoksalni pojav, da je še po padcu dinarja njegova kupna moč na notranjem trgu porasla. Vloge se danes hitro menjujejo in nekoč smo mi hodili v Avstrijo in Italijo nakupovat cenejše blago, danes je položaj ravno nasproten in ne brez naše krivde.

Dočim so druge države osvojile načelo, da se sme uvažati le toliko, kolikor kdo more plačati in zato vezale uvoz na uvozna dovoljenja in devizne dodelitve, ni hotela devizna politika finančnega ministrstva uvaževati tega načela.

Posledica tega je bila, da so terjatve inozemstva porasle znatno nad dotok razpoložljivih deviz in da so se pojavili zastoji v klirinškem prometu, kar je valutno tržišče izkoristilo, da so cene tujih plačilnih sredstev v svobodnem prometu porasle nad oficialne premije. Danes je domači industrijalec, ki si mora sam iskati valute za nabavo sirovin, mnogo na slabšem ko njegov tuji konkurent, ki lahko uvažajo blago za svojih 12% ceneje v klirinškem prometu. Tudi naš eksporter se čuti prizadetega, ker mora svoje valute odajati Narodni banki samo z 28,5%nim primom. Zdi se mu, da plačuje Narodni banki v tej devizni situaciji prav za prav 12%no izvozno carino od fakturane vrednosti blaga in pojmljivo je, če se vedno pogosteje pojavljajo zahteve, da treba to valutno situacijo izenačiti.

Denarni zavodi simorajo pomagati sami.

Ko je posvetovalni odbor trg. ministrstva končal svoje konzultacije, je vse pričakovalo, da pride do že dolgo napovedanih ukrepov za sanacijo našega denarnišva. Toda minili so meseci in zgodilo se ni nič. Zdi se mi zato, da so v vladi mnenja, da si bo gospodarstvo že samo pomagalo iz tekoč. V tem me potrjuje še to, ker je beograjski denarni trg že čisto miren in likviden in po njem se najbrže presoja tudi položaj. Najbrže se misli, da bodo tudi sedaj preboleli denarni zavodi izgube, kakor so jih preboleli takrat, ko so padli vrednostni papirji za 60 in več odstotkov.

Ker tudi z ozirom na stanje državnih financ ni računati na pomoč iz javnih sredstev, je zato treba, da prično misliti denarni zavodi na to, kako bi z lastnimi sredstvi prišli iz sedanjih težav. Dobro se zavedam pomena teh svojih besed, toda drugega sredstva ni.

Mi moramo iz provizorijev ven, če nočemo, da bi se to nerešeno vprašanje vlečlo še celo desetletje za nami.

Veliko obdačenje Slovenije.

Lani in letos so bili potrebni zopet veliki napor, da vzdržimo ravnotežje državnih financ. Naši kraji so v tem oziru že poprej ranžirani zelo visoko in od 11.164 mil. Din davkov, kolikor je bilo pobranih po starih davčnih zakonih od l. 1920 pa do leta 1928, je Slovenija plačala 1508 milijonov dinarjev ali 13,5%, odnosno na enega prebivalca 1427 dinarjev, dasi predstavljamo po površini le 6,4% celotnega ozemlja, po številu prebivalcev pa 8,1%. Sosedna Hrvatska s Slavonijo je plačala v tem času le 993 dinarjev na glavo prebivalca, Bosna 771 Din, Dalmacija pa celo samo 527 Din.

Naše javne finance so bile zgrajene na indirektnih davščinah, na trošarinah, takšah in carinah, vsled česar je bil vpliv gospodarske krize mnogo močnejši. Indirektni davki so naenkrat padli na 50 do 60% napram proračunu in da bi se izpadek, ki je na ta način znani, vsaj deloma pokrili, so bili izdani znani ukrepi glede plačevanja direktnih davkov, katerih posledice v sedanjih dobi slabe konjunktore vsi občutimo. Našla so se pota in načini, da se je naenkrat efekt zgradarine povečal na tri- ali štirikratni iznos in tudi pri podobni ter pri družbah se hoče doseči znatno povečane efekte, ki samoumevno niso v nikakem skladu z možnostjo pridobitne aktivnosti. Pri praktični oceni so se pokazali pogoški in neenakomernosti, ki jih nihče ne more negirati in ki bi jih bilo treba v interesu davčne morale popraviti. Tudi so se opazila mnoga pretiravanja pri ocenah, ki jih ne morem drugače tolmачiti, kakor da davčni organi ne tolmачijo smiselno odredb zakona ali pa se izdajajo

izvršilni predpisi, ki gredo preko zakona ali celo proti zakonu. Opaža se tudi gotova preobremenjenost uradništva, ki ima za posledico površni sumarni postopek, kar vse daje mnogo povoda za pritožbe.

Te pritožbe so se hotele tolmачiti kot neke vrste odpor, kar je čisto napačno. Če bi se razvila javna diskusija, bi gotovo preje razčistili situacijo, kakor pa sedaj, ko daje samo finančna uprava svoje pouke v časopise.

Železniške tarife bodo povečane.

Ne smemo prezreti, da se poleg te ostre davčne prakse pripravljajo še druge nove obremenitve gospodarstva. Tako bo novembra meseca uveljavljena nova potniška tarifa na železnicah, ki naj bi dala po izvršenih kalkulacijah okrog 50 milijonov dinarjev netto dohodkov. Tarifni odbor je po dolgotrajnem proučevanju položaja vseh panog gospodarstva pretekli teden završil svoje delo in v okviru danega mandata predložil prometnemu ministru načrt za nov razpored železniških vozarin, ki naj bi dale 100 do 120 milijonov dinarjev več dohodkov.

Tako vidimo, da se kopičijo bremena na gospodarstvo od vseh strani. Vidimo tudi, da se v socialnem oziru stavijo zahteve, ki močno bremenijo gospodarsko aktivnost in naše samouprave se v svoji finančni politiki še niso znale prilagoditi izpremenjeni situaciji. Med našim trgovstvom pa vedno še vlada naziranje, da bo vsak sam zase bolje odrezal in bolje uredil svoje zadeve, in še danes ni prodrla v njihovih vrstah zavest, kolike vrednosti je disciplinirana organizacija. To je bilo nam vedno v pogubo. Mnogo naših gospodarstvenikov še vedno ne pozna pravega razpoloženja javnosti in tendenc, s katerimi je treba danes računati. Onim, ki spadajo v to kategorijo, priporočam da čitajo proglose za volitve v Delavsko zbornico v sosedni Savski banovini, in spoznali bodo, da je treba iti s čisto drugo taktiko na delo, če nočejo doživeti novih presenečenj. V tem proglasu je med drugim zapisano, da je naše prebivalstvo poraslo od prevrata za 1 milijon ljudi, za katere nismo znali organizirati prilike za delo in zaslužek in kar se je dolga leta kot krivokletstvo označevalo, to se tu javno in odprto pripira. Zahteva se gospodarski načrt ali planska privreda, propagira se notranje prisilno posojilo, pojačenje inspekcije dela, zavarovanje proti brezposelnosti, moratorij za delavce in zavarovanje minimalnih plač. Ni dvoma, da se v volilni kampanji razvija maksimalističen program. Toda on ostane vseeno program in smernica bodočega dela. Delavci imajo prav, če to zahtevajo, njihova stanovska borba jim nalaga to dolžnost. Vprašanje je le, kako daleč naše gospodarstvo te stvari prenese in kako daleč je obremenitev ekonomske aktivnosti sploh še mogoča.

Očrtal sem Vam v glavnih obrisih okvir problemov pred katerimi stojimo in vidite, da so sedanje stisnjene prilike prinesle seboj resne skrbi za posameznika in celoto. Pogrešno bi bilo, ako bi napram vsem tem pojavom zastopali sterilno stališče negacije ali pa se zaveravali v naivnosti, da bo že čas sam vse to rešil in uredil. Danes se povezanost stanov in interesov mnogo odločneje in jasneje čuti kakor kdajkoli. Nihče se ne more več izživljati na račun drugega. Vsa pretiravanja se masujejo. Kdor bi hotel zanikati nujnost koordinacije interesov vseh stanov in slojev, je ali demagog ali pa sedanjega časa in razmer ne razume.

(Živahno odobravanje in aplavz je sledil predavanju ministra Mohoriča.)

Debata

Kot prvi se je oglašil k besedi predsednik Zbornice Ivan Jelačin. Med napeto pozornostjo in vedno rastočim odobravanjem vseh navzočih je jasno in brez nepotrebnih olepšav orisal položaj, kakršen je. Omenil je vsa težka razočaranja, ki jih je doživel gospodarski svet in zlasti še trgovstvo. Zlasti pa je opozorjal, kako ostajajo vse zahteve trgovstva neuslišane. S krepkimi besedami je zato apeliral na poslance in senatorje, da store svojo dolžnost tudi do trgovstva.

Posebno obširno se je bavil s pretirano davčno prakso in z drastičnimi primeri iz življenja pokazal, do kakšnih nemožnosti je že privedla. Zahtevajo se vedno večja bremena od davkoplačevalca v času največjega zastoja v gospodarstvu. Če padajo cene kmetiskim pridelkom, bi morale pasti tudi cene industrijskim izdelkom in bi

morale biti manjše tudi javne dajatve. Drugače ne gre!

In javne dajatve bi se tudi mogle znižati, če bi se bolj varčevalo. 40 milijonska Francija ima 600.000 nameščencev in upokojencev, 14 milijonska Jugoslavija pa 550.000, za katere je treba 3 in pol milijarde na leto!

Takšnih in podobnih ugotovitev je bil poln ves govor predsednika Jelačina. A ne zadostuje, če trgovci vse to le konstatirajo, morajo poskrbeti za to, da bo današnji diskusijski večer imel tudi svoj učinek. Zato je potrebno, da se čisto neha z onim nezaupanjem, ki je tako razširjeno v Sloveniji, da drug drugemu ne zaupa. Treba je, da so vsi trgovci in vsi gospodarski krogi docela enotni, da nastopajo složno in odločno in da se uveljavijo v javnosti.

Predlaga zato, da se priredi veliko javno zborovanje vseh gospodarskih krogov in da se na javnem shodu nastopi proti pretirani davčni praksi in vsem drugim težavam, ki uničujejo naše gospodarstvo.

Z navdušenjem je trgovstvo sprejelo ta predlog, ki je bil po pojasnitvi obč. svetovalec Karla Sossa dopolnjen s predlogom, da se trgovstvo pridruži akciji, ki jo pripravlja ljubljanski občinski svet proti preostri davčni praksi.

V debato so posegli nato še obč. svetovalec Olup, minister Mohorič, gospa Šumijeva, Pučnik in na koncu posebno energično še predsednik Društva industrijev in veletrgovcev Stane Vidmar. Z velikanskim navdušenjem so poslušalci pritrdili njegovim izjavam, ko je enako brez oledšav povedal, kakšen je v resnici položaj in kaj treba ukreniti, da pride do zboljšanja.

Ob 23. je predsednik Gregorc zaključil nad vse uspeli diskusijski večer in naznanil, da bo na prihodnjem predaval predsednik Društva denarnih zavodov dr. Slokar.

Trgovstvo je spregovorilo, besedo imajo poslanci in senatorji, na katere je trgovstvo apeliralo.

Adria prašek je boljši

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA JE PO SVETU NARASLA, BREZPOSELNOST PA PADLA

Po poročilu Društva narodov je v času od 31. julija 1932 pa do 1. julija 1933 industrijska proizvodnja napredovala v Ameriki za 70 odstotkov, v Franciji za 22, v Nemčiji in Japonski pa za 18 odstotkov. Povprečno zboljšanje industrijske proizvodnje znaša 30 odstotkov, pri čemer ni sovjetska Rusija všteta, katere produkcija se je povečala za deset odstotkov. Po poročilu Mednarodnega urada za delo je v tretjem tromesečju tega leta brezposelnost skoraj vseh državah nazadovala. Po tej statistiki je brezposelnih v Nemčiji 4 milijone 127.584, v Veliki Britaniji 2.458.000 in v Franciji 265.902.

Adria prašek je boljši

ZBOLJŠANJE AMERIŠKEGA PRORAČUNA

Ameriške državne finance so se v rednem proračunu zelo zboljšale. Dohodki so se dvignili v 2 in pol mesecih novega proračunskega leta, ki se je začelo dne 1. julija, za 85% od 256 na 474 milijonov, dočim so izdatki padli za 242 milijonov dolarjev ali za 34% in je bil s tem dosežen presežek v višini 84 milijone dolarjev. V izrednem proračunu so se izdatki enako zmanjšali in je deficit padel od 730 milijonov dolarjev v lanskem letu na 249 milijonov dolarjev. Državni dolgovi pa so se povečali za 555 milijonov in znašajo sedaj 23.094 milijonov, za 7 milijard dolarjev več ko v decembru leta 1930.

Taksa na priznanice (pobotnice)

Glede taks na priznanice smo se obrnili na odličnega strokovnjaka v davčnih vprašanjih, ki je tako-le podal svoje mnenje o nenadnem pobiranju teh taks za nazaj.

Veliko razburjanje povzroča v zadnjem času med trgovskimi krogi postopanje davčne uprave, ki je pričela z vso rigoroznostjo izvajati predpise tarifne postavke 33. taksnega zakona. Ta tarifna postavka obravnava plačilo takse na priznanice (pobotnice, potrdila) in znaša 1/2% od prejete ali potrjene vsote — (brez zaokroženja vsote navzgor ali navzdol). —

Zakon natančno določa, v katerih primerih se priznanična taksa ne plačuje, oziroma, katere priznanice so takse proste. Med drugim izrečno določa, da se oprostitev ne tiče uslužbencev, ki prejema plače od privatnih oseb in da se ta taksa mora plačevati tudi tedaj, ako prejema uslužbenec plačo na podstavi podpisanega ali nepodpisanega seznama ali pa potom vknjižbe (dobropisa) na tekoči račun.

Iz tako decideranega besedila zakona se pač mora deducirati, da je zakonodajalec — a to v času, ko še ni bilo uslužbenskega davka — hotel taksi podvreči sploh vsako izplačilo prejemkov, izvirajočih iz službenega razmerja med privatnimi delodajalci in uslužbenci.

Polprocentno takso morajo plačevati uslužbenci v taksnih markah (kolkah), ki jih je nalepljati na priznanice ali pa na seznamek. V slučaju pa, ako je lepljenje takse iz kakršnegakoli razloga nemogoče, — kar se lahko zgodi pri knjiženju plače na tekoči račun dotičnega uslužbenca — se pa mora taksa plačati v 15 dneh od dne izplačila, odnosno dobropisa v gotovini pri davčni upravi. Dolžnost plačila polprocentne priznanične takse **za določeno zakonito uslužbenca** — prejemnika plače, službodajalec je le soodgovoren in jamči za plačilo z vsem svojim imetjem.

Ce zahteva davčna uprava, da se zakon natančno izvaja, je navsezadnje v redu in zaradi tega se ne bi nihče razburjal.

Drugo pa je vprašanje, ali je primerno in umestno, da davčna uprava sedaj v času trgovske krize to svoje rigorozno postopanje in izvajanje zakonitih predpisov razširja kar za 5 let nazaj, to je na dobo, za katero še ni nastopila zastarelost taksnih prestopkov po taksnem zakonu.

Ako pomislimo, da velja **takсни zakon**

glede predpisov tar. post. 33. izza 1. septembra 1921 in da je zakon že od tega časa nalagal davčni upravi prav isto dolžnost, katero je danes šele pričela izvrševati, potem se pač ne moremo ubraniti vtisa, da morajo biti za izvajanje tega postopka odločilni kaki posebni momenti. Konstatiramo le, da bi bilo naravno, ako bi davčna uprava odnosno finančna direkcija javno opozorila trgovstvo na te stroge zakonite predpise glede pobiranja polprocentne priznanične takse, ne pa, da začneja to strogo izvajanje zakona za nazaj in kar za dobo 5 let. Trgovski krogi so po svojih dosedanjih uzancah pač pobirali takso in kolkovali priznanice, ako so izplačevali prejemke svojim uslužbencem proti priznanci, niso pa tega prakticirali, ako so izplačevali prejemke brez pismenega potrdila.

Ako prične davčna uprava šele po 12 letih veljavnosti zakona izvajati strogost zakona, potem pač ne sme zahtevati, da bi trgovstvo že prej, proti svojim uzancam — brez vsakršnega predhodnega opozorila, prostovoljno izvajalo iz zakonskega besedila to, kar se mu danes v kazenskem postopku šteje v zlo.

*

K temu pojasnilu in mnenju davčnega strokovnjaka bi pripomnili le še to-le:

Taksa na priznanice je stara že 12 let in 12 let je bila tudi dolžnost davčne uprave glede njenega pobiranja natančno ista, ko danes. Če davčna uprava skoraj celih 12 let ni smatrala za potrebno, da to dolžnost tako striktno ko sedaj izvaja, potem pač ni zameriti davkoplačevalcem, če so mislili, da ta taksa ne obstoja več. Osebito še, ker je prišel kasneje uslužbenški davek, ki je takso na priznanice več ko nadomestil.

Sedaj pa pride nakrat davčna uprava in zahteva takso kar za pet let nazaj, ko je že vsak trgovec zaključil svojo bilanco. Če je izkazal čisti dobiček, je od tega plačal davek, vsled sedaj zahtevane takse pa se je ta dobiček zmanjšal ali pa sploh izginil. Trgovec je vsled tega dejansko preveč plačal davka, ki mu ga pa seveda nihče ne povrne. Že zato je takšno nenadno pobiranje takse za nazaj brez prejšnjega opozorila napačno in zato upamo, da bo tudi davčna uprava revidirala svoje postopanje.

Skupno zlato in devizno kritje je ostalo neizpremenjeno na višini 36.02%, samo zlato pa se je znižalo od 34.13 na 34%.

PANIKA NA ATENSKI BORZI

Na atenski borzi je dne 1. oktobra zavlada prava panika, ko se je zvedelo, da je grška vlada odločila izplačilo kuponov grških notranjih posojil za en mesec. Delnice vseh teh papirjev so padle za 50%. Takoj nato je bila seja nekaterih ministrov, na kateri so konstatirali, da so padec papirjev povzročili špekulanti.

ŠTEVILNA NOTRANJA POSOJILA DRŽAV

Anglija je razpisala 2 in pol odstotno posojilo v višini 150 milijonov funtov po tečaju 94%. Posojilo se bo uporabilo za konsolidacijo velikega dela blagajniških bonov.

Ameriško finančno ministrstvo je razpisalo v isti namen posojilo v višini 75 milijonov dolarjev. Posojilo je bilo dvakrat prepisano.

Holandska vlada je razpisala 60 milijonsko posojilo za konverzijo dospelih blagajniških bonov, ki se bo obrestovalo po 3.5%.

Kanada bo razpisala 4 odstotno notranje posojilo v višini 200 milijonov dolarjev za konverzijo 5 in pol odstotnega posojila v višini 168 milijonov dolarjev iz l. 1923.

Denarstvo

STANJE NARODNE BANKE

Po izkazu Narodne banke z dne 30. septembra se je njeno stanje od 22. septembra spremenilo tako-le: (vse številke v milijonih Din):

Zlata in devizna podloga se je dvignila za 7.8 na 1904.8 in sicer zlata za 0.03 na 1797.5, devize pa za 8.1 na 160.9, dočim so se valute v tuji veljavi zmanjšale za 0.3 na 0.29.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so padle za 21.1 na 40.8; kovani denar v niklu in srebru pa za 48.9 na 159.8.

Posojila so se zopet zmanjšala in sicer za 7.0 na 2210.8, eskontna so padla za 2.1 na 1900.5, lombardna pa za 4.8 na 310.2.

Bivši predjemi državi so narasli za 0.27 na 1717.8, nepremičnine za 0.07 na 159.3, razne aktive za 32.2 na 186.2, dočim so razni fondii neznatno manjši.

Obveze na pokaz so padle za 75.3 na 914.7, obrok bankoveev pa se je povečal za 96.5 na 4371.7.

Državne terjatve so večje za 1.4 in znašajo 7.8, razni računi so narasli za 27.9 na 350.8, dočim so depoziti po tekočem računu padli za 104.7 na 556.1.

Tudi obveze z rokom so manjše za 62.9 na 1239, razne pasive pa za 10.3 na 321.9.

Po svetu

Drugi sestanek naše in bolgarske kraljevske dvojice je bil v torek v Varni. Sestanek je bil še bolj prisrčen, ko prvi na postaji v Beogradu. Vsem je trajal sestanek skoraj štiri ure in sta se oba jugoslovanska kralja dalj časa sama razgovarjala.

Vsi bolgarski listi zelo obširno pišejo o sestanku obeh jugoslovanskih kraljev in ga pozdravljajo kot pričetek zblizanja med Jugoslavijo in Bolgarijo. To zblizanje je važno ne le za mir na Balkanu, temveč tudi v Evropi.

»Nihče se ne sme odreči idealom bolgarskega naroda, toda odgovorili smo samo na korake, ki jih je prvi storil Beograd, srce jugoslovanskega naroda, ki je s tem pokazal pot, po kateri morata iti ta dva ponosna naroda.« Tako je izjavil Kazanov, predsednik jugoslovansko-bolgarske lige in s tem najbolj odkrito označil stališče sedanje oficijalne Bolgarske.

Obisk naše kraljevske dvojice se je izvršil baš v času, ko je vsa Bolgarska praznovala 25-letnico bolgarske neodvisnosti in 15-letnico vladanja kralja Borisa. To je še dvignilo pomen obiska.

Velika diplomatska posvetovanja bodo ves oktober v Ankari. Dne 10. oktobra prispe v Ankaro Titulescu, dne 15. pride madžarski zun. minister, nato pa velika sovjetska delegacija z Molotovim, Litvinovim in Karahanom na čelu.

Zunanji ministri Male antante so imeli v Zenevi sejo, na kateri so razpravljali o italijanski spomenici, ki so jo odklonili. Seji je prisostvoval tudi franc. delegat pri Društvu narodov Massigli.

Madžarski listi pa brez izjeme pozdravljajo italijansko spomenico, kar je naravno, ker bi imela po italijanskem načrtu glavni dobiček baš Madžarska.

Narodna skupščina se sestane 17. t. m.

Atentat na dr. Dollfussa je izvršil neki narodni socialistični fanatik, ki je bil pred kratkim zaradi svojega hitlerjevskega prepričanja odpuščen iz avstr. vojske. Pod pretezo, da mora dr. Dollfussu izročiti dve pismi, je čakal nanj v parlamentu in v hipu, ko je ta izstopil iz kršč. soc. kluba je ustrelil nanj dvakrat iz samokresa. Prva krogla se je odbila od gumba, druga pa je ranila Dollfussa v laket. Rana je le lahka in bo mogel dr. Dollfuss voditi vladne posle še naprej. Atentatorja so takoj aretirali. Vest o atentatu se je bliskovito raznesla in vse obsoja atentat. Ljudje zahtevajo, da se proti nar. socialistom postopa po preteklem sodu.

Velike hitlerjevske demonstracije so bile na Gornjem Štajerskem in Koroškem. Policija je mogla razgnati demonstrante le s pomočjo vojaštva, ki pa je moralo uporabiti orožje.

Razpust socialno demokratične stranke zahtevajo hajmverovci, katerim se pridružuje vedno več kršč. socialistov, da bo najbrže do razpusta tudi v resnici prišlo.

Pred Društvom narodov se je razpravljalo o manjšinskem vprašanju ter se je splošno povdarjalo, da bi se morala zaščitati manjšin raztegniti na vse države. Francoski delegat Berenger pa je opozarjal, da so nekateri novi nemški zakoni v nasprotju s konvencijo o Gornji Šleziji, po kateri morajo biti pred zakonom enaki vsi državljani pa naj pripadajo katerikoli veri ali plemenu.

Za nove člane Sveta Društva narodov so bile izvoljene Argentina, Danska in Avstralija.

V Havani na Kubi so se oficirji, pristaši bivše vlade, zabarikadirali v velikem hotelu »Nacional« in se obupno branili proti naskakujočim revolucionarnim četam. Ko jim je pošla municija, so se udali, nakar so bili prepeljeni v ječe. Množica pa je vdrla v zapore in linčala več oficirjev.

Dr. Pirčeva sladna kava

je prvovrsten domač izdelek, s katerim pripravite zdravo, izdatno, redilno in ceneno pijačo za Vas in Vaše otroke.

Dr. Pirčeva sladna kava je prav prijetnega okusa in jo pijo odrasli kot otroci z užitkom.

Rahlo zboljšanje premogovne produkcije

V juliju se je produkcija premoga v Dravski banovini dvignila od 75.773 v juniju na 80.498 ton, dočim je znašala lani v juliju 80.339 ton. Železnice so prevzele 30-9 (v juniju 25-4), industrija 34-3, za hišno porabo je šlo 2-4 in razne stranke 4-7 tisoč ton. Ostalo je šlo za manjša naročila, izvozilo pa se je 487 ton. Razveseljivo je, da se je povečala oddaja premoga železnicam.

V prvih 7 mesecih t. l. pa je bila produkcija manjša ko lani in je nazadovala od 725.933 na 633.999 ton ali za 13%.

Število zaposlenega delavstva se je le neznatno dvignilo od 5655 na 5665, padlo pa je število uradnic za skoraj 10%. Zato so padle tudi mezde, ki so znašale lani v juliju 5-8, letos pa le 5-1 milijonov Din.

Od začetka leta do konca julija so znašale vse mezde 38-3, to je za več ko 10 milijonov manj ko lani v istem času.

Adria prasek je boljši

Motorne brzovlake dobimo

Naše železnice bodo vendarle vpeljale motorne vlake. Zaenkrat sicer le motorne brzovlake in le še za poskušnjo. Ti prvi poizkusi bodo izvršeni na progi Zagreb—Varaždin, nato pa tudi na progah Zagreb—Sušak in Zagreb—Split. Motorne brzovlake bi mogli voziti s hitrostjo 160 km na uro ter bi trajala vožnja iz Zagreba na Sušak mesto 5, samo dve uri. Vožnja iz Zagreba v Split pa bi se skrajšala od 12 na 5 ur. Poizkusne vožnje se bodo izvršile z dvema vlakoma, ki jih je brezobvezno ponudila na poizkušnjo tvornica »Austro-Daimler«. Poseben motorni vagon pa ponuja tudi tvornica oblek »Tivar«, ki si je nabavila motorni vagon za poldrug milijon Din. Če bi bilo dovoljeno tvornici, da razobesi v motornem vlaku svoje reklamne plošče, potem ne bi zahtevala nobenih obresti in bi se odplačal motorni vagon v 20 letih.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4—6. Šeleburgova ul. 3.
Telefon št. 22-72.

Konkurzi, prisilne poravnave in posredovalna postopanja

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za dobo od 1. do 30. septembra 1933. to statistiko (številk v oklepaju se nanašajo na isto dobo pretečenega leta):

1. Otvorjeni konkurzi:

V Dravski banovini 2 (9), v Savski 5 (9), v Vrbaski — (1), v Primorski 2 (5), v Drinski 4 (7), v Zetski 1 (2), v Dunavski 3 (7), v Moravski — (6), v Vardarski 1 (6), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (3).

2. Otvorjene prisilne poravnave izven konkurza:

V Dravski banovini — (21), v Savski 2 (14), v Vrbaski — (—), v Primorski — (5), v Drinski — (7), v Zetski 1 (1), v Dunavski 1 (6), v Moravski — (—), v Vardarski — (1), Beograd, Zemun, Pančevo — (7).

3. Otvorjena posredovalna postopanja:

V Dravski banovini 25, v Savski 94, v Vrbaski 2, v Primorski 3, v Drinski 9, v Zetski 1, v Dunavski 4, v Moravski 1, v Vardarski 2, Beograd, Zemun, Pančevo 4.

4. Odpravljeni konkurzi:

V Dravski banovini 2 (5), v Savski 3 (5), v Vrbaski — (1), v Primorski — (2),

v Drinski 9 (4), v Zetski 1 (—), v Dunavski 9 (5), v Moravski 6 (13), v Vardarski 2 (2), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (2).

5. Odpravljene prisilne poravnave izven konkurza:

V Dravski banovini 4 (15), v Savski 2 (21), v Vrbaski — (2), v Primorski — (6), v Drinski 3 (14), v Zetski — (3), v Dunavski 4 (16), v Moravski 1 (3), v Vardarski 1 (1), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (7).

Električno podjetje

Ivan Mihelčič,

Ljubljana, Borštnikov trg 1, telefon 27-04,

izvršuje vsakovrstne električne instalacije. Vsa pripadajoča svetila in žarnice za električno instalacijo in zvonila, kakor ostali elektrotehnični material dobijo po zmernih cenah.

Takse za pritožbo pri državnem svetu ali upravnem sodišču

Čl. 69 taksnega in pristojbinskega pravilnika k tarifni postavki 52 taksnega zakona je bil sedaj naknadno ukinjen, ker je bila tar. post. 52 taksne tarife v zakonu o taksah izpremenjena v smislu objave v »Službenem listu« kos 3., št. 16, iz l. 1933, ter se sedaj plačujejo te takse:

Za pritožbe ali tožbe, vložene pri državnem svetu ali upravnem sodišču 1% po skupni vrednosti spornega predmeta. Ta taksa pa ne sme biti manjša ko 200 Din za pritožbo, vložene pri državnem svetu, ne manjša od 100 Din za pritožbo ali tožbo vložene pri upravnem sodišču.

Če je sporni predmet neocenljivega značaja, se plača: za pritožbo (tožbo pri državnem svetu 400 Din, pri upravnem sodišču pa 200 Din.

Za pritožbe, ki jih vloga drž. nameščenec pri državnem svetu zoper odločbe, s katerimi se mu je kot državnemu nameščencu prekršila pravica, se taksa ne plačuje vnaprej. Pobere pa se, če državni svet potrdi odločbo, proti kateri se je drž. nameščenec pritožil.

Rešitev je le v kolektivnih trgovinskih pogodbah

Bivši madjarski drž. podtajnik in predsednik trgovinsko-politične sekcije budimpeštanske trgovinske zbornice prof. Elemer Hantos je v nekem svojem govoru izjavil, da je neuspeh londonske konference dokazal, da je nemogoče ozdraviti svetovno gospodarstvo, dokler ni vsaka država ustvarila doma v svojem gospodarstvu ravnovesja. Ne morejo pa tega doseči vse države in med te spada tudi Madjarska, ki mora več ko tretjino svojih glavnih pridelkov izvažati v tujino. Ta izvoz hoče doseči madjarska vlada z dvostranskimi trgovinskimi pogodbami. Štirinajstletna izkušnja pa uči, da so te dvostranske trgovinske pogodbe odpovedale. Kajti danes, ko bi morale podonavske države izvoziti velike količine svojih pridelkov, je dvostranskim pogodbam lastna klavzula največje ugodnosti ovira za sklenitev novih pogodb in s tem tudi za izvoz pridelkov. Izvoz je mogoč samo še z igranjem največje ugodnosti in sicer s pomočjo eksportnih premij in kreditnih olajšav. To pa je ustvarilo sedanjí trgovinsko-politični kaos. Edina rešitev so zato večstranske kolektivne trgovinske pogodbe in zato bi morale podonavske države opustiti svoje dosedanje trgovinsko politične metode.

Dobava-prodaja

Dobava živil. Dne 9. oktobra t. l. bo pri Komandi Kosovske divizijske oblasti v Prištini javna ustmena licitacija za dobavo 78.000 kg fižola, 48.100 kg riža, 43.500 kg zdroba, 36.500 kg testenin in 37.000 kg

ješprenjčka. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti komandi.)

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 10. oktobra t. l. ponudbe o dobavi 4000 bukovih pragov; do 12. oktobra t. l. pa o dobavi električnega materiala in kolen za plinske cevi.

Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 12. oktobra t. l. ponudbe o dobavi 6000 kg žičnikov.

Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 14. oktobra t. l. ponudbe o dobavi 2100 zvitkov briznomerilnih trakov.

Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 16. oktobra t. l. ponudbe o dobavi 100 cmctov krovne lepenke.

Prodaja lesa in drv. Direkcija šum kr. Jugoslavije v Ljubljani sprejema do 16. oktobra t. l. ponudbe za prodajo bukovih drv; do 31. oktobra t. l. pa o prodaji lesa in drv. (Oglasi in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 19. oktobra t. l. ponudbe o dobavi 1 plošče kotlovne pločevine.

Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 19. oktobra t. l. ponudbe o dobavi 1000 kg plinskega olja, raznega telefonskega materiala ter 200 ključavnic.

Komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah sprejema do 24. oktobra t. l. ponudbe o dobavi kabla.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 27. oktobra t. l. ponudbe o dobavi električnega materiala.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesantom na vpogled.)

Irzna poročila

LJUBLJANSKI TRG

Na trgu se pozna, da ljudje kupujejo le najnujnejše in le ceno blago. Kupčija je slaba in dostikrat kmetice še opoldne niso prodale svojega blaga. Trg je z gobami naravnost preplavljen. V začetku so zahtevale kmetice za gobe po 10 Din za kilogram, a ni bilo kupcev in tako so gobe padle na 6 do 7 Din za kg. — Grozdja je na trgu mnogo, tako belokranjskega, ki je po 3 Din, ko smederevskega, ki je po 6 dinarjev, ker je znatno boljše kvalitete. Na trgu se je pojavil tudi že prvi kostanj, ki ga prodajajo po 6 Din kg, a ni našel mnogo kupcev, ker je poleg tega še precej zelen. Brusnice prodajajo po 5 do 6 Din liter. Povprečna cena za češplje je po 3 dinarjev, hruške, jabolka in breskve pa so po 3 do 8 Din po kakovosti. — Na zele-

njadnem trgu so cene precej neizpremenjene, le fižol v stročju se je podražil in velja po 4 do 5 Din za kg. — Jajca so še naprej po 75 par, piščanci pa po 25 do 32 Din par.

MARIBORSKI SVINJSKI SEJEM

Na svinjski sejemu dne 29. septembra t. l. je bilo pripeljanih 361 svinj in 1 ovca. — Cene so bile te: Mladi prašiči 5 do 6 tednov stari komad Din 100 do 130, 7 do 9 tednov 160 do 200, 3 do 4 mesece stari 240 do 300, 5 do 7 mesecev 350 do 420, 8 do 10 mesecev 500 do 560, 1 leto stari 650 do 700, 1 kg žive teže 7— do 8-50, 1 kg mrtve teže Din 10— do 10-50. — Prodanih je bilo 165 svinj.

*

NAŠE SADJE NA TUJIH TRGIH

Po poročilu Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine je bilo stanje na tujih sadnih trgih dne 3. oktobra sledeče:

Dunaj: Danes je prišlo na dunajski trg 26 vagonov naših svežih češpelj, ki so bile v dobrem stanju in dobro zapakirane. Prodajale so se povprečno po 35 do 36 grošev, oziroma po 3-02 do 3-11 Din. Izbrane dobre češplje v manjših količinah so se prodajale tudi po 38 grošev ali 3-28 dinarjev. Če bi še nadalje prihajale na trg samo dobre češplje in dobro zapakirane in če bi bil uvoz urejen, da ne bi prihajale na trg v prevelikih količinah, bi se dosegle še boljše cene.

Praga: V Prago je prišlo 10 vagonov naših svežih češpelj v zelo dobrem stanju. Povprečno so dosegle češplje ceno 150 do 170 Kč ali 324 do 367 Din za sto kil. Vsi transportni in drugi stroški so pri tem ceno vračunani.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20.

Petek, dne 6. oktobra: Zaprto.

Sobota, dne 7. oktobra: Sveta Ivana. Izv.

Znižane cene.

Nedelja, dne 8. oktobra: Okence. Izven.

Znižane cene.

Opera, začetek ob 20.

Petek, dne 6. oktobra: Zaprto.

Sobota, 7. oktobra: Pri belem konjčku.

Izven. Globoko znižane cene.

Nedelja, dne 8. oktobra: Halka. Premiera.

Izven.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Četrtek, dne 5. oktobra ob 20. uri: »Gospoda Glembajevič«. Red A.

Petek, dne 6. oktobra: Zaprto.

Sobota, dne 7. oktobra ob 20. uri: »Roksi«.

Red C.

Nedelja, dne 8. oktobra ob 20. uri: »Voda«.

Premiera.

Katera gospodinja ne mora danes štediti? ...

a ona v resnici štedi, ako rabi samo Pravo Kathreiner Kneippovo sladno kavo s Pravim „Franckom“? Ta nima samo najboljši okus, ampak je tudi zelo izdatna in rabi malo sladkorja.

Brzjavljavi: Krispercoloniale Ljubljana — Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale
Lastnik: Josip Verlič

Veletrgovina kolonialne robe.
Veleprazarna kave.
Mlini za dišave.

Ljubljana

Dunajska cesta 33

Ustanovljeno leta 1840

Zaloga špirita, raznega žganja in korjaka.
Mineralne vode.

Ceniki na razpolago.

- Pleskarsko in sobo-slikarsko delo
- izvršuje po najugodnejših pogojih

Ivan Genussi

Ljubljana

Igriška ulica šte. 10

Telefon 22-67